

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 34. Gesta in Assumptionis urbe narrantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

missus, quoties per montium viarumque prærupta properarit, quàm opima spolia dæmoni detraxerit, quo animo per loca inuia, per impeditissima nemora, per immensas paludes, per occurrentia passim ferarum spelæa, per rupes, per mille discrimina, exiguo & panè nullo viatico, cucurrerit: quot annis, panè, vino, & carnò panè deficientibus, vitam radicibus, & leguminibus sustentarit, nihil aliud tot laboribus quærens, quàm ut Indus converteretur ad Dominum, paucis scribere difficile foret: & speramus pro dignitate scripta esse in libro vitæ. Acaraitense & Iguañuanum oppida, ex reductione Indorum constructa, magnâ ex parte ei debentur. Transfugas, adito præsentis mortis periculo, postliminiò ad Christi caulas reduxit, Caaiguarum gentem rebus Christianis utcumque conciliavit. Guaïranæ transmigratores magnâ ope iuvit, & multa alia præstitit sparsim in hoc opere denarrata. Quæ opera condiebat excellenti planè virtutum delectu. Nam ita opus, & actionem externam, cum ardentissimo orandi studio semper conjungebat, ut alteri dumtaxat, non utrique simul, studuisse videretur. De genibus diurnum Sacerdotum pensum in templo quotidie perfolvebat. Tribus horis integris mane ante Sacrum piis commentationibus & affectibus animum pascebat. Nullo die flagellationem acerrimam omittebat. Reliquum tempus in varias, studiosas, compositasque Divos colendi praxes ita diviserat, ut ne momentum quidem à pietate vacuum elabi sineret. Inter quæ exercitia mirabatur identidem, quâ homines vesaniâ capti, tantas Cælitum illecebras, quas ipse sentiebat, fluxis amarent deliciis posthabere, & fastiditis æternis voluptatibus, mentem inanitate pascere. Nec deerant Religiosissimo homini aliæ virtutes, difficillimis temporibus opportunæ. Statim ac regimini admotus est, ordinandis oppidis, & adornandis novis expeditionibus, operam navavit. Ejus missu Petrus Romerus selectam quadringentorum Neophytorum manum, Argentei fluminis Prætore postulante, ad Caracararum paludem, centum circiter leucis distantem, comitatus, egregiè se Reipublicæ commendavit. Hanc paludem quadraginta leucis longam Caracaræ, Capesaci, & Menepes, ferocissimi homines, partim Ethnici & sylvestres, partim in Sanctæ Annæ oppido educati, sed jam olim discordiarum furoribus agitati, desertâ Fide & urbanitate rebellando infidebant: unde in viatores involantes, quâ terrâ, quâ fluvio, prædam per incognitos meatus inter cannarum opacitatem & labyrintheos secessus abigebant; nec ita pridem eruptione factâ, templum Sanctæ Lucie cremaverant; eoque se retraxerant Petri Spinolæ, Societatis nostræ Sacerdotis, mactatores. Denique diuturnâ impunitate insolentes omnia audebant. Nec facilis erat ad eos accessus, quippe palus unico ostio, ericetis & uligine obstrufo, cum Parana continuatur: paludis verò interiora insulis natalibus, ut in Belgio ad Audomarum, discriminantur; in quas exscendere ut periculosum advenis, sic indigenis securum perfugium est. Perrupere tamen omnia ab Romero animati nostri Neophyti, reluctantesque Barbaros ex uliginosis locis eruentes, aliquot eorum trucidatis, vi ad deditioem plures coegere, captivis omnibus Joanni Garaïo Hispanorum Duci traditis, à quo Neophyti nostri magnâ laude mactati sunt. Hæc victoriâ factum, ut Sanctæ Lucie oppidum utcumque restauraretur, viatores tutò per Paranam navigarent, & Hispanorum Indorumque municipia securitatem consequerentur. Dimissis copiis, Romerus centum & quinquaginta leucarum itinere ad portum Boni-aëris, Prætori Regio patrata narraturus, & alia negotia expediturus, perrexit.

Caracararum palus.

Insula natalis.

Caracora vincitur.

CAPUT
XXXIV.
Gesta in Assumptionis urbe narrantur.

Portenta sua Gomefia curatio.

CIRCA ea tempora, Assumptionis urbis civium pietas in Cælorum Reginam florebat, quam excitabat statua ejus perelegans in Partheniorum sacello decenter collocata, quæ quoties è loculo elata per urbem solemnè pompâ circumferrebat, omnium animos & oculos penitus rapiebat; durante in plures dies sensu pietatis, & optimâ Matre in Clientes suos beneficia spargente. Exemplum est. Catharinæ Gomefiæ brachium viperæ morfu contractum, nequiequam adhibitis remediis, omninò obstupuerat, & malum nullâ arte medicabile per viginti-quinque annos duraverat; adeò pertinaci dolore, ut quoties occurrerent tempestatum vicissitudines optima mulier acerbissimis cruciatibus affligeretur; donec eo die, quo

instituta

instituta supplicatione Virginis statua è facello efferebatur, audito tympanorum campanarumque sonitu, in spem veniret recuperandæ sanitatis, si se ei commendaret. Nec spem fefellit eventus: nam postquam rosarium, contactu Venerabilis Statuæ consecratum, uti optaverat, accepit, brachioque admovit, repente dissolutis nervis, & mox confirmatis, pristinas vires recepit, non sine aggratulatione totius urbis, admiraculum, legitimis tabulis autoritateque contestatum, stupentis. Infanti recens nato ita cruribus pedes adhærebant, ut avelli nullâ arte possent, sed oleum ante Statuam Virginis in pensili lampade ardens penitus & subito avulsit. Idem antidotum profuit mulieris fluido irremediabilique ulceri persanando. Magdalena Figueroa, nobilis matrona, & Joannes Fernandes, peste ad extrema deducti, ubi portentoso oleo uncti sunt, sanitatem percipere. Adolescens feroci ex equo casu pænè exanimatus, invocata ejusdem Virginis ope, conceptoque congregationis Partheniæ ineundæ desiderio, præter spem convuluit. Infans pro mortuo habitus, implorato pro eo tantæ Principis favore, supra spem etiam derepentè resumpsit animum: & alii alia beneficia extra naturæ ordinem consequuti creduntur. Imago Divi Ignatii puero lethaliter ægrotanti, & Indæ mulieri animam vix jam reciprocanti, salutis fuit. Domo duas totidem dæmones lemuresve infestissimas habebant, nec aliud gemino malo remedium repertum est, quàm imploratio nostri fundatoris. Ibidem magnam admirationem habuit supplicatio ab pueris instituta in memoriam Christi patientis. Ibant plerique longo ordine talari veste induti, cucullati que, unâ manu cruce, alterâ rosaria præferentes, per justa verò intervalla feretris imposita erant pueri Jesu statuæ Passionis Domini instrumenta ad vivum repræsentantes, omnibus civibus in genitum effusissimis.

*Et infantis.**Et aliorum.**Supplicatio
pathetica.*

INTEREA temporis Didacus Boroa Provincialis ad Itatinensem Provinciam Sociorum paucitate laborantem pervenerat, quam paucitatem suppleverat tribus eò missis Sociis, quorum adjumento duæ colonia restauratæ sunt: ad quam rem multum contulit præsentia Provincialis, autoritate gentis primores donisque allicientis, & ad indagationem coram animantis. Inde in Paraquariam rediens, Pirapium flavium, ripas suas latè prætergressum, crate ex cannis contextâ, non sine periculo transmisit: nam quamvis hæc cannæ cruribus humanis crassiores sint, & reticulatim colligatæ non facillè mergantur, quia tamen ob viriditatem graves erant, ubi pondus exceperet, in fluvium primum depressæ, & mox ab profluvio violenter tractæ, Provinciam in aquas toto fermè corpore submersum tamdiu rapuere, quousque ab natandi peritis ad aliud litus impelleretur. Altero die alium fluvium longè majori discrimine transivit. His in regionibus in usu est, bovinum corium flexibili ligno marginatum in concavitatem formare, cui impositi viatores ab circumnavigantibus Indis sustentantur, donec ex una ripâ in aliam transferantur. Provincialis uni eorum se committens, ubi ad medium fluminis pervenit, accedentibus pluribus, quàm par erat, natatoribus, marginem contingere officii ergò aventibus, officio pænè in perniciem verso, submersus est. Cucuisensem fluvium exundantem in cymba, ex corticibus arborum compaginata, transmisit. Nec majora fuere pericula ab aquis, quàm à Pataguis, hominum ferocissimis, eas terras latrocínio & crudelitate perpetuò infestantibus, aut ab immensis paludibus, per quas nudatis fermè corporibus viatores non interrupto quadraginta leucarum tractu iter faciunt. Per hæc pericula, ducentis circiter in situ & reditu confectis leucis, Assumptionis urbem postliminiò tenuit. Quæ sigillatim volui semel narrare, ut ex unius itineratione quantas quotidie Socii, eas terras pervadentes, patiantur difficultates, conjectatio fiat.

CAPUT
XXXV.
Didacus Boroa
Itatinensem
regionem
lustrat.

*Itineris
difficultas.*

PROVINCIALIS Boroa secundo Paranâ delatus, Tucumania Collegia magno nostrorum & Indorum bono inspexit. Inde per portum Boni aëris adverso Urvaica, emenso sexcentarum leucarum spatio, ad Neophytorum nostrorum oppida iter reflexit, ordinatisque utcumque rebus, ad novas expeditiones Sociorum animos inflammavit. Primi prodire, cum mille selectis Neophytis, Paulus Benna-

CAPUT
XXXVI.
Per Tapensem
regionem
excurritur.

1640.